

ТӨВ АЙМАГ ДАХЬ
ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР

САНХҮҮГИЙН АУДИТЫН ТАЙЛАН

ТӨСВИЙН ШУУД ЗАХИРАГЧ

АУДИТЫН КОД: ТӨА-2022/49/-НА-СТА-ТШЗ

ТӨВ АЙМГИЙН БАЯНДЭЛГЭР СУМЫН ЗАСАГ ДАРГЫН ТАМГЫН
ГАЗРЫН 2021 ОНЫ САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАН, ТӨСВИЙН
ГҮЙЦЭТГЭЛД ХИЙСЭН АУДИТЫН ТАЙЛАН

Зуунмод 2022 он

Аудитын газрын дарга, тэргүүлэх аудитор Ц.Хишигжаргал

Утас: 70272582 Цахим хаяг: khishigjargalts@audit.gov.mn

Аудитын менежер О.Амаржаргал

Утас: 70273463 Цахим хаяг: amarjargalo@audit.gov.mn

Ахлах аудитор Т.Майцэцэг

Утас: 70273204 Цахим хаяг: maitsetsegt@audit.gov.mn

Энэхүү аудитын тайлантай холбоотой нэмэлт мэдээллийг
дараах хаягаар авна уу. Цахим хаяг: www.audit.mn

Агуулга

Товчилсон үгийн жагсаалт.....	3
2.Аудит хийсэн санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэл.....	5
2.1 Аудит хийсэн санхүүгийн байдлын тайлан	5
2.2 Аудит хийсэн санхүүгийн үр дүнгийн тайлан.....	6
2.3 Аудит хийсэн цэвэр хөрөнгө/өмчийн өөрчлөлтийн тайлан.....	7
2.4 Аудит хийсэн мөнгөн гүйлгээний тайлан	8
2.5 Аудит хийсэн төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан	9
2.6 Аудит хийсэн нэмэлт төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан.....	10
3. Аудитын тайлан.....	11
3.1 Ерөнхий зүйл.....	11
3.2 Байгууллага, түүний орчин ба дотоод хяналт	11
3.3 Санхүүгийн тайлагналын үзэл баримтлал	12
3.4 Материаллаг байдал.....	12
3.5 Санхүүгийн тайлангийн тодруулга.....	12
3.6 Төсвийн төлөвлөлт, гүйцэтгэл, нэмэлт төсөв	13
3.7 Асуудлыг онцолсон хэсэг ба бусад асуудлын хэсэг	14
3.8 Аудитын гол асуудал	15
3.9 Санхүүгийн тайлангийн аудитаар шалгасан нийцлийн аудитын асуудал.....	15
3.9.1 Шилэн дансны тухай хуулийн хэрэгжилт.....	15
3.10 Өмнөх зөвлөмжийн хэрэгжилт	16
3.11 Дараагийн аудитаар анхаарах асуудал	16
4. Аудитын илрүүлэлт	16
4.1 Залруулсан алдаа.....	16
4.2 Төлбөрийн акт.....	17
4.3 Албан шаардлага	19
4.4 Зөвлөмж.....	20

Товчилсон үгийн жагсаалт

АДБОУС	Аудитын Дээд Байгууллагын Олон Улсын Стандарт
ЗДТГ	Засаг даргын Тамгын газар
ИТХ	Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурал
МУЕА	Монгол Улсын Ерөнхий аудитор
НБББББ	Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын баримт бичиг
НХМ	Нэг хэвийн маягт
ТӨБЗГ	Төрийн өмчийн бодлого зохицуулалтын газар
ТБОНӨТХ	Төрийн болон орон нутгийн өмчийн тухай хууль
УСНББОУС	Улсын Секторын Нягтлан Бодох Бүртгэлийн Олон Улсын Стандарт

ТӨВ АЙМАГ ДАХЬ
ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР

41100, Төв аймаг, Зуунмод сум
Утас: 70272582, Цахим шуудан: tuv@audit.gov.mn

2022.02.25 № 01/186
танай _____ -ны № _____ -т

ТӨВ АЙМГИЙН БАЯНДЭЛГЭР СУМЫН
ЗАСАГ ДАРГЫН ТАМГЫН ГАЗРЫН
ДАРГЫН АЛБАН ҮҮРГИЙГ ТҮР ОРЛОН
ГҮЙЦЭТГЭГЧ Ү.НАРАНТУНГАЛАГ ТАНАА

Зөрчилгүй дүгнэлт

Төрийн аудитын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.3.1, 8 дугаар зүйлийн 8.1, Төсвийн тухай хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.9.1-д заасны дагуу Төв аймгийн Баяндэлгэр сумын Засаг даргын Тамгын газрын 2021 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх санхүүгийн байдал, санхүүгийн үр дүн, цэвэр хөрөнгө/өмчийн өөрчлөлт, мөнгөн гүйлгээний тайлан, тодруулгууд болон төсвийн гүйцэтгэлд аудит хийлээ.

Төв аймгийн Баяндэлгэр сумын Засаг даргын Тамгын газрын 2021 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлийг Төсвийн тухай хууль, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль, Улсын секторын нягтлан бодох бүртгэлийн олон улсын стандартад нийцүүлэн бүх материаллаг зүйлсийн хувьд үнэн зөв толилуулсан байна.

Дүгнэлтийн үндэслэл

Төрийн аудитын байгууллага аудит хийхдээ Аудитын дээд байгууллагын олон улсын стандарт, түүнд нийцүүлэн Монгол Улсын Ерөнхий аудиторын баталсан журам, зааврын дагуу гүйцэтгэж, шалгагдагч этгээдээс хараат бус, аудиторын ёс зүйн үүрэг хариуцлагыг биелүүлж ажилласан. Бидний цуглуулсан хангалттай бөгөөд зохистой нотолгоо нь дүгнэлт өгөх үндэслэл болно.

Санхүүгийн тайланд төсвийн захирагчийн хүлээх үүрэг, хариуцлага

Төсвийн захирагч санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлийг Төсвийн тухай хууль, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль, Улсын секторын нягтлан бодох бүртгэлийн олон улсын стандартын дагуу үнэн зөв бэлтгэж толилуулах үүрэгтэй.

Санхүүгийн тайланг залилан эсвэл алдааны улмаас үүсэх материаллаг буруу илэрхийлэлгүй бэлтгэхэд шаардлагатай гэж үзсэн дотоод хяналтыг тодорхойлж, хэрэгжүүлэх үүрэг хариуцлага хүлээнэ.

Төрийн аудитын байгууллагын үүрэг, хариуцлага

Төрийн аудитын байгууллага залилан эсвэл алдааны улмаас үүсэх материаллаг буруу илэрхийллээс санхүүгийн тайлан бүхэлдээ ангид эсэх талаарх үндэслэлтэй баталгаажуулалт олж авах, дүгнэлт, зөвлөмж бүхий аудитын тайлан гаргах зорилготой.

Үндэслэлтэй баталгаажуулалт гэдэг нь дээд түвшний баталгаа боловч материаллаг буруу илэрхийлэл байгаа тохиолдолд АДБОУС-ын дагуу хийсэн аудитаар бүгдийг илрүүлнэ гэсэн баталгаа биш юм.

Буруу илэрхийлэл нь залилан эсвэл алдаанаас үүсэж болох бөгөөд дангаараа эсвэл нийлээд уг санхүүгийн тайланд үндэслэн гаргах хэрэглэгчдийн эдийн засгийн шийдвэрт нөлөөлөх үндэслэлтэй байвал материаллаг гэж үздэг.

ДАРГА,
ТЭРГҮҮЛЭХ АУДИТОР

Ц.ХИШИГЖАРГАЛ

D 2022/2022-р.д. АУДИТ 19020586

**Төв аймгийн Баяндэлгэр сумын Засаг даргын Тамгын газрын 2021 оны санхүүгийн тайлан,
төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн аудитын тайлан**

2.Аудит хийсэн санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэл

2.1 Аудит хийсэн санхүүгийн байдлын тайлан

Дансны код	Балансын үзүүлэлт	Эхний үлдэгдэ	Эцсийн үлдэгд
1	ЭРГЭЛТИЙН ХӨРӨНГИЙН ДҮН	88,241,550.55	89,161,317.58
33	АВЛАГА	3,050,000.00	1,025,013.03
33100	Ажиллагчидтай холбогдсон авлага	350,000.00	1,025,013.03
335	Бусад авлага	2,700,000.00	00.00
3351	Байгууллагаас авах авлага	2,700,000.00	00.00
35	БАРАА МАТЕРИАЛ	85,191,550.55	88,136,304.55
354	Хангамжийн материал	67,566,381.55	70,537,135.55
35410	Бичиг хэргийн материал	1,830,300.00	1,788,478.00
35420	Аж ахуйн материал	25,255,404.80	28,850,030.80
35440	Түлш, шатах тослох материал	2,990,848.95	486,428.95
35450	Барилгын засварын материал	1,744,900.00	1,736,100.00
35470	Бусад хангамжийн материал	35,744,927.80	37,676,097.80
35600	Мал амьтад	17,625,169.00	17,599,169.00
2	ЭРГЭЛТИЙН БУС ХӨРӨНГИЙН ДҮН	870,331,546.46	882,659,380.31
39	ҮНДСЭН ХӨРӨНГӨ	870,331,546.46	882,659,380.31
392	Биет хөрөнгө	836,995,463.26	849,490,772.15
39201	Барилга, байгууламж, орон сууц	982,613,935.68	1,002,913,935.68
39202	Хуримтлагдсан элэгдэл	-298,855,043.01	-337,770,770.47
39203	Авто-тээврийн хэрэгсэл	196,751,255.00	194,751,255.00
39204	Хуримтлагдсан элэгдэл	-124,355,108.42	-140,058,212.75
39205	Машин тоног төхөөрөмж (компьютер)	111,955,084.62	102,783,517.62
39206	Хуримтлагдсан элэгдэл	-74,805,542.70	-71,409,671.45
39207	Тавилга, аж ахуйн эд хогшил	30,730,636.55	26,237,810.96
39208	Хуримтлагдсан элэгдэл	-23,699,524.00	-21,198,647.28
39214	Бусад үндсэн хөрөнгө	100,125,372.00	161,479,622.00
39215	Хуримтлагдсан элэгдэл	-63,465,602.46	-68,238,067.16
393	Биет бус хөрөнгө	33,336,083.20	33,168,608.16
39301	Програм хангамж	1,895,510.00	1,245,510.00
39302	Хуримтлагдсан элэгдэл	-1,555,426.80	-1,072,901.84
39303	Бусад биет бус хөрөнгө	32,996,000.00	32,996,000.00
3	НИЙТ ХӨРӨНГИЙН ДҮН III=I+II	958,573,097.01	971,820,697.89
4	НИЙТ ӨР ТӨЛБӨР	00.00	450.00
41	БОГИНО ХУГАЦААТ ӨР ТӨЛБӨР	00.00	450.00
413	Өглөг	00.00	450.00
4136	Бусад өглөг	00.00	450.00
41361	Байгууллагад төлөх өглөг	00.00	450.00
5	ЦЭВЭР ХӨРӨНГӨ ӨМЧИЙН ДҮН	958,573,097.01	971,820,247.90
51	Засгийн газрын хувь оролцоо	958,573,097.01	971,820,247.90
511	Засгийн газрын оруулсан капитал /Засгийн газрын сан/	144,833,442.83	144,833,442.83
51101	Өмч: - төрийн	144,833,442.83	144,833,442.83
512	Хуримтлагдсан үр дүн	387,175,850.03	400,508,092.62
51210	Өмнөх үеийн үр дүн	387,175,850.03	387,260,941.73
51220	Тайлант үеийн үр дүн	00.00	13,247,150.89
51300	Хөрөнгийн дахин үнэлгээний зөрүү	426,563,804.15	426,478,712.45
6	ӨР ТӨЛБӨР, ЦЭВЭР ХӨРӨНГӨ ӨМЧИЙН ДҮН VI=IV+V	958,573,097.01	971,820,697.89

**Төв аймгийн Баяндэлгэр сумын Засаг даргын Тамгын газрын 2021 оны санхүүгийн тайлан,
төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн аудитын тайлан**

2.2 Аудит хийсэн санхүүгийн үр дүнгийн тайлан

Дансны код	Үзүүлэлт	Өмнөх оны гүйцэтгэл	Тайлант оны гүйцэтгэл
1	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ОРЛОГЫН ДҮН (I)	486,200,462.63	546,109,122.63
12	ТАТВАРЫН БУС ОРЛОГО	63,627,046.00	88,459,750.00
120	Нийтлэг татварын бус орлого	63,627,046.00	88,459,750.00
1200045	Үнэ төлбөргүй хүлээн авсан орлого	63,627,046.00	88,459,750.00
13	ТУСЛАМЖ, САНХҮҮЖИЛТИЙН ОРЛОГО	422,573,416.63	457,649,372.63
1311	Нэмэлт санхүүжилтийн орлого	59,368,716.63	71,795,472.63
131101	Төрийн болон орон нутгийн өмчит бус этгээдээс авсан хандив, тусламж	3,000,000.00	00.00
131104	Дээд шатны төсвийн захирагчийн төсөвт тусгагдсан төсвөөс доод шатны төсвийн	10,056,046.85	11,097,147.00
131105	Төсвийн байгууллагын үндсэн үйл ажиллагааны хүрээнд бий болсон нэмэлт орлого	46,312,669.78	60,698,325.63
1320	Орон нутгийн төсвөөс санхүүжих	363,204,700.00	385,853,900.00
132001	Урсгал үйл ажиллагааны санхүүжилт /орон нутгийн төсөвт байгууллага/	363,204,700.00	385,853,900.00
2	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЗАРДЛЫН ДҮН	499,873,260.71	530,800,776.84
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	499,873,260.71	505,915,476.84
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	427,529,807.20	422,673,362.13
2101	Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	222,243,490.68	203,204,243.34
210101	Үндсэн цалин	147,223,736.68	132,037,870.72
210102	Нэмэгдэл	36,929,728.00	33,263,468.04
210105	Гэрээт ажлын хөлс	38,090,026.00	37,902,904.58
2102	Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	27,035,461.44	26,076,974.06
210201	Тэтгэврийн даатгал	18,404,468.62	18,651,853.51
210202	Тэтгэмжийн даатгал	2,062,473.86	1,890,202.95
210203	ҮОМШӨ-ний даатгал	1,760,218.69	1,512,102.48
210204	Ажилгүйдлийн даатгал	413,210.96	354,858.34
210205	Эрүүл мэндийн даатгал	4,395,089.31	3,667,956.79
2103	Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал	40,801,095.00	39,484,213.39
210301	Гэрэл, цахилгаан	2,695,575.00	2,915,911.39
210302	Түлш, халаалт	38,105,520.00	36,568,302.00
2104	Хангамж, бараа материалын зардал	16,439,309.06	15,654,505.63
210401	Бичиг хэрэг	3,534,900.00	3,132,626.00
210402	Тээвэр, шатахуун	10,817,789.06	8,994,250.00
210403	Шуудан, холбоо, интернэтийн төлбөр	2,056,620.00	1,932,629.63
210404	Ном, хэвлэл	30,000.00	139,000.00
210405	Хог хаягдал зайлуулах, хортон мэрэгчдийн устгал, ариутгал	00.00	1,456,000.00
2105	Нормативт зардал	13,000.00	00.00
210503	Нормын хувцас, зөөлөн эдлэл	13,000.00	00.00
2106	Эд хогшил, урсгал засварын зардал	349,900.00	250,000.00
210604	Урсгал засвар	349,900.00	250,000.00
2107	Томилолт, зочны зардал	2,296,000.00	1,006,000.00
210702	Дотоод албан томилолт	2,296,000.00	1,006,000.00
2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	10,896,531.00	1,893,469.00
210801	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж	9,657,771.00	697,369.00
210802	Аудит, баталгаажуулалт, зэрэглэл тогтоох	432,000.00	432,000.00
210803	Даатгалын үйлчилгээ	295,000.00	450,000.00
210804	Тээврийн хэрэгслийн татвар	363,800.00	160,100.00
210805	Тээврийн хэрэгслийн оношлогоо	147,960.00	154,000.00

**Төв аймгийн Баяндэлгэр сумын Засаг даргын Тамгын газрын 2021 оны санхүүгийн тайлан,
төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн аудитын тайлан**

2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	107,455,020.02	135,103,956.71
210901	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	29,852,029.55	64,468,685.46
210902	Хичээл үйлдвэрлэлийн дадлага хийх	00.00	78,000.00
210903	Үндсэн хөрөнгийн элэгдэл, хорогдол	77,602,990.47	70,557,271.25
213	УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	72,343,453.51	83,242,114.71
2132	Бусад урсгал шилжүүлэг	34,224,600.00	17,426,700.00
213207	Тэтгэвэрт гарахад олгох нэг удаагийн мөнгөн тэтгэмж	34,224,600.00	17,426,700.00
2133	Улсын төсвөөс олгосон санхүүжилт, шилжүүлэг	38,118,853.51	65,815,414.71
22	ХӨРӨНГИЙН ЗАРДАЛ	00.00	24,885,300.00
2200	Дотоод эх үүсвэрээр	00.00	24,885,300.00
223001	Бусад хөрөнгө	00.00	24,885,300.00
3	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ҮР ДҮН (3)=(1)-(2)	-13,672,798.08	15,308,345.79
225	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ БУС ЗАРДЛЫН ДҮН	00.00	2,061,194.90
225001	Үндсэн хөрөнгө худалдсаны гарз	00.00	986,194.90
225011	Үнэ төлбөргүй гарсан зардал /Бараа материал/		1,075,000.00
4	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ БУС ҮР ДҮН (4)=(145-225)	00.00	-2,061,194.90
5	НИЙТ ҮР ДҮН (5)=(3)+(4)	-13,672,798.08	13,247,150.89

2.3 Аудит хийсэн цэвэр хөрөнгө/өмчийн өөрчлөлтийн тайлан

Код	Үзүүлэлт	Засгийн газрын оруулсан капитал	Дахин үнэлгээний нөөц	Хуримтлагдсан дүн	Бусад	Засгийн газрын хувь оролцооний нийт дүн
C01	2019 оны 12-р сарын 31-нээрх үлдэгдэл	144,833,442.83	426,563,804.15	400,848,648.11	00.00	972,245,895.09
C02	Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын өөрчлөлт	00.00	00.00	00.00	00.00	00.00
C03	Дахин илэрхийлсэн үлдэгдэл	144,833,442.83	426,563,804.15	400,848,648.11	00.00	972,245,895.09
C04	Үндсэн хөрөнгийн дахин үнэлгээний өсөлт	00.00	00.00	00.00	00.00	00.00
C05	Үндсэн хөрөнгийн дахин үнэлгээний бууралт	00.00	00.00	00.00	00.00	00.00
C06	Орлогын тайланд хүлээн зөвшөөрөөгүй олз, гарз	00.00	00.00	00.00	00.00	00.00
C07	Тайлант үеийн үр дүн	00.00	00.00	-13,672,798.08	00.00	-13,672,798.08
C08	2020 оны 12-р сарын 31-нээрх үлдэгдэл	144,833,442.83	426,563,804.15	387,175,850.03	00.00	958,573,097.01
D01	2020 оны 12-р сарын 31-нээрх үлдэгдэл	144,833,442.83	426,563,804.15	387,175,850.03	00.00	958,573,097.01
D02	Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын өөрчлөлт	00.00	00.00	85,091.70	00.00	85,091.70
D03	Дахин илэрхийлсэн үлдэгдэл	144,833,442.83	426,563,804.15	387,260,941.73	00.00	958,658,188.71
D04	Үндсэн хөрөнгийн дахин үнэлгээний өсөлт, бууралт	00.00	-85,091.70	00.00	00.00	-85,091.70
D05	Үндсэн хөрөнгийн өсөлт, бууралт	00.00	00.00	00.00	00.00	00.00
D06	Орлогын тайланд хүлээн зөвшөөрөөгүй олз, гарз	00.00	00.00	00.00	00.00	00.00
D07	Гадаад валютын хөрвүүлэлтийн зөрүү	00.00	00.00	00.00	00.00	00.00
D08	Тайлант үеийн үр дүн	00.00	00.00	13,247,150.89	00.00	13,247,150.89
D09	2021 оны 12-р сарын 31-нээрх үлдэгдэл	144,833,442.83	426,478,712.45	400,508,092.62	00.00	971,820,247.90

**Төв аймгийн Баяндэлгэр сумын Засаг даргын Тамгын газрын 2021 оны санхүүгийн тайлан,
төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн аудитын тайлан**

2.4 Аудит хийсэн мөнгөн гүйлгээний тайлан

Дансны код	Үзүүлэлт	Өмнөх оны гүйцэтгэл	Тайлант оны гүйцэтгэл
	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ		
1	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ МӨНГӨН ОРЛОГЫН ДҮН (1)	422,573,416.63	457,649,372.63
13	ТУСЛАМЖ, САНХҮҮЖИЛТИЙН ОРЛОГО	422,573,416.63	457,649,372.63
1311	Нэмэлт санхүүжилтийн орлого	59,368,716.63	71,795,472.63
131101	Төрийн болон орон нутгийн өмчит бус этгээдээс авсан хандив,	3,000,000.00	00.00
131104	Дээд шатны төсвийн захирагчийн төсөвт тусгагдсан төсвөөс доод	10,056,046.85	11,097,147.00
131105	Төсвийн байгууллагын үндсэн үйл ажиллагааны хүрээнд бий болсон	46,312,669.78	60,698,325.63
1320	Орон нутгийн төсвөөс санхүүжих	363,204,700.00	385,853,900.00
132001	Урсгал үйл ажиллагааны санхүүжилт /орон нутгийн төсөвт	363,204,700.00	385,853,900.00
2	НИЙТ ЗАРЛАГА ба ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН (2)	417,605,216.63	421,061,622.63
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	417,605,216.63	421,061,622.63
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	345,261,763.12	337,819,507.92
2101	Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	222,243,490.68	203,204,243.34
210101	Үндсэн цалин	147,223,736.68	132,037,870.72
210102	Нэмэгдэл	36,929,728.00	33,263,468.04
210105	Гэрээт ажлын хөлс	38,090,026.00	37,902,904.58
2102	Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	27,035,461.44	26,076,974.06
210201	Тэтгэврийн даатгал	18,404,468.62	18,651,853.50
210202	Тэтгэмжийн даатгал	2,062,473.86	1,890,202.95
210203	ҮОМШӨ-ний даатгал	1,760,218.69	1,512,102.48
210204	Ажилгүйдлийн даатгал	413,210.96	354,858.34
210205	Эрүүл мэндийн даатгал	4,395,089.31	3,667,956.79
2103	Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал	40,712,003.00	39,484,213.39
210301	Гэрэл, цахилгаан	2,606,483.00	2,915,911.39
210302	Түлш, халаалт	38,105,520.00	36,568,302.00
2104	Хангамж, бараа материалын зардал	13,999,820.00	16,655,683.63
210401	Бичиг хэрэг	3,177,600.00	2,809,804.00
210402	Тээвэр, шатахуун	8,575,100.00	8,994,250.00
210403	Шуудан, холбоо, интернэтийн төлбөр	2,217,120.00	1,996,629.63
210404	Ном, хэвлэл	30,000.00	159,000.00
210405	Хог хаягдал зайлуулах, хортон мэрэгчдийн устгал, ариутгал	00.00	2,696,000.00
2105	Нормативт зардал	500,000.00	240,000.00
210503	Нормын хувцас, зөөлөн эдлэл	500,000.00	240,000.00
2106	Эд хогшил, урсгал засварын зардал	1,000,000.00	1,500,000.00
210604	Урсгал засвар	1,000,000.00	1,500,000.00
2107	Томилолт, зочны зардал	2,296,000.00	1,006,000.00
210702	Дотоод албан томилолт	2,296,000.00	1,006,000.00
2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	11,872,666.00	2,030,007.00
210801	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний	10,911,166.00	697,369.00
210802	Аудит, баталгаажуулалт, зэрэглэл тогтоох	320,000.00	432,000.00
210803	Даатгалын үйлчилгээ	295,000.00	450,000.00
210804	Тээврийн хэрэгслийн татвар	247,500.00	296,638.00
210805	Тээврийн хэрэгслийн оношлогоо	99,000.00	154,000.00
2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	25,602,322.00	47,622,386.50
210901	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	25,602,322.00	47,544,386.50
210902	Хичээл үйлдвэрлэлийн дадлага хийх	00.00	78,000.00
213	УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	72,343,453.51	83,242,114.71
2132	Бусад урсгал шилжүүлэг	34,224,600.00	17,426,700.00
213207	Тэтгэвэрт гарахад олгох нэг удаагийн мөнгөн тэтгэмж	34,224,600.00	17,426,700.00
2133	Улсын төсвөөс олгосон санхүүжилт, шилжүүлэг	38,118,853.51	65,815,414.71
3	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (3)=(1)-(2)	4,968,200.00	36,587,750.00
5	ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН МӨНГӨН ЗАРДЛЫН ДҮН (5)	4,968,200.00	36,587,750.00
22	ХӨРӨНГИЙН ЗАРДАЛ	4,968,200.00	36,587,750.00
2200	Дотоод эх үүсвэрээр	4,968,200.00	36,587,750.00
223001	Бусад хөрөнгө	00.00	36,587,750.00
225106	Биет ба биет бус хөрөнгө худалдан авсан зардал	4,968,200.00	00.00
6	ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (6)=(4)-(5)	-4,968,200.00	-36,587,750.00

**Төв аймгийн Баяндэлгэр сумын Засаг даргын Тамгын газрын 2021 оны санхүүгийн тайлан,
төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн аудитын тайлан**

2.5 Аудит хийсэн төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан

Эдийн засгийн ангилал	Үзүүлэлт	Тайлант оны	
		Батлагдсан төлөвлөгөө	Гүйцэтгэл
1	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эхний үлдэгдэл		
2	НИЙТ ЗАРЛАГА БА ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН	416,709,500.00	357,904,026.42
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	380,115,200.00	321,316,276.42
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	362,388,500.00	303,889,576.42
2101	Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	219,390,900.00	203,204,243.34
210101	Үндсэн цалин	147,913,200.00	132,037,870.72
210102	Нэмэгдэл	33,104,100.00	33,263,468.04
210105	Гэрээт ажлын хөлс	38,373,600.00	37,902,904.58
2102	Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	29,617,700.00	26,076,974.06
210201	Тэтгэврийн даатгал	20,830,800.00	18,651,853.50
210202	Тэтгэмжийн даатгал	2,192,700.00	1,890,202.95
210203	ҮОМШӨ-ний даатгал	1,754,200.00	1,512,102.48
210204	Ажилгүйдлийн даатгал	454,600.00	354,858.34
210205	Эрүүл мэндийн даатгал	4,385,400.00	3,667,956.79
2103	Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал	42,059,100.00	39,484,213.39
210301	Гэрэл, цахилгаан	3,000,000.00	2,915,911.39
210302	Түлш, халаалт	39,059,100.00	36,568,302.00
2104	Хангамж, бараа материалын зардал	18,091,100.00	16,655,683.63
210401	Бичиг хэрэг	2,810,000.00	2,809,804.00
210402	Тээвэр, шатахуун	9,001,100.00	8,994,250.00
210403	Шуудан, холбоо, интернэтийн төлбөр	2,520,000.00	1,996,629.63
210404	Ном, хэвлэл	160,000.00	159,000.00
210405	Хог хаягдал зайлуулах, хортон мэрэгчдийн устгал, ариутгал	3,600,000.00	2,696,000.00
2105	Нормативт зардал	240,000.00	240,000.00
210503	Нормын хувцас, зөөлөн эдлэл	240,000.00	240,000.00
2106	Эд хогшил, урсгал засварын зардал	1,500,000.00	1,500,000.00
210604	Урсгал засвар	1,500,000.00	1,500,000.00
2107	Томилолт, зочны зардал	4,878,100.00	1,006,000.00
210702	Дотоод албан томилолт	4,878,100.00	1,006,000.00
2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	1,366,000.00	1,332,638.00
210802	Аудит, баталгаажуулалт, зэрэглэл тогтоох	432,000.00	432,000.00
210803	Даатгалын үйлчилгээ	450,000.00	450,000.00
210804	Тээврийн хэрэгслийн татвар	300,000.00	296,638.00
210805	Тээврийн хэрэгслийн оношлогоо	184,000.00	154,000.00
2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	452,456,000.00	143,898,240.00
210901	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	45,245,600.00	14,389,824.00
213	УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	177,267,000.00	174,267,000.00
2132	Бусад урсгал шилжүүлэг	17,726,700.00	17,426,700.00
213207	Тэтгэвэрт гарахад олгох нэг удаагийн мөнгөн тэтгэмж	17,426,700.00	17,426,700.00
213209	Нэг удаагийн тэтгэмж, шагнал урамшуулал	300,000.00	00.00
22	ХӨРӨНГИЙН ЗАРДАЛ	36,594,300.00	36,587,750.00
2200	Дотоод эх үүсвэрээр	36,594,300.00	36,587,750.00
223001	Бусад хөрөнгө	36,594,300.00	36,587,750.00
	ЗАРДЛЫГ САНХҮҮЖҮҮЛЭХ ЭХ ҮҮСВЭР	416,709,500.00	357,904,026.42
1320	ОРОН НУТГИЙН ТӨСВӨӨС САНХҮҮЖИХ	416,709,500.00	357,904,026.42
132001	Орон нутгийн төсвөөс	416,709,500.00	357,904,026.42
132007	Орон нутгийн хөгжлийн сангаас санхүүжих		
62	АЖИЛЛАГСАДЫН ТОО	21.00	21.00
620001	Удирдах ажилтан	05.00	05.00
620002	Гүйцэтгэх ажилтан	11.00	11.00
620003	Үйлчлэх ажилтан	05.00	05.00

**Төв аймгийн Баяндэлгэр сумын Засаг даргын Тамгын газрын 2021 оны санхүүгийн тайлан,
төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн аудитын тайлан**

2.6 Аудит хийсэн нэмэлт төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан

Дансны код	Үзүүлэлт	Өмнөх он	Гүйцэтгэл
I	НИЙТ ЗАРЛАГА БА ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН	25,001,979.00	33,929,931.50
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	25,001,979.00	33,929,931.50
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	25,001,979.00	33,929,931.50
2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	3,038,957.00	697,369.00
210801	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж	3,038,957.00	697,369.00
2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	21,963,022.00	33,232,562.50
210901	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	21,963,022.00	33,154,562.50
210902	Хичээл үйлдвэрлэлийн дадлага хийх		78,000.00
II	ЗАРДЛЫГ САНХҮҮЖҮҮЛЭХ ЭХ ҮҮСВЭР	25,001,979.00	71,795,472.63
1311	Нэмэлт санхүүжилтийн орлого	25,001,979.00	71,795,472.63
131104	Дээд шатны төсвийн захирагчийн төсөвт тусгагдсан төсвөөс доод шатны төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	10,056,046.85	11,097,147.00
131105	Төсвийн байгууллагын үндсэн үйл ажиллагааны хүрээнд бий болсон нэмэлт орлого	14,945,932.15	60,698,325.63

3. Аудитын тайлан

3.1 Ерөнхий зүйл

Төрийн аудитын тухай хуулийн 20 дугаар зүйлийн 20.1-д “Төрийн аудитын байгууллага аудитын дүнд үндэслэн дүгнэлт, зөвлөмж бүхий аудитын тайлан гаргана” гэж заасны дагуу Төв аймгийн Баяндэлгэр сумын Засаг даргын Тамгын газрын 2021 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудитын тайланг танилцуулж байна.

Аудитын тайланд шалгагдагч этгээд, түүний орчин, аудитад хамааралтай дотоод хяналт, нягтлан бодох бүртгэл, холбогдох санхүүгийн тайлагналын үзэл баримтлалын талаар болон аудитын явцад илрүүлсэн алдаа, зөрчил, гаргасан шийдэл, анхаарал татахуйц бусад чухал асуудал болон аудитын санал дүгнэлт, түүний үндэслэлийг хураангуйлан толилуулав.

Энэхүү тайланд шалгагдагч этгээдэд хөрөнгийн тооллого, тооцоо бодолттой холбоотой өгсөн зөвлөмжийг тусгасан болно.

Аудитыг Төв аймаг дахь Төрийн аудитын газрын ахлах аудитор Т.Майцэцэг гүйцэтгэж, хяналтыг аудитын менежер О.Амаржаргал, дарга, тэргүүлэх аудитор Ц.Хишигжаргал нар тус тус хэрэгжүүлсэн.

Төв аймгийн Баяндэлгэр сумын Засаг даргын Тамгын газрын 2021 оны санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлийг Төв аймаг дахь Төрийн аудитын газарт 2022 оны 01 дүгээр сарын 24-ны өдрийн 06/26 дугаар албан бичгээр ирүүлсэн байна.

3.2 Байгууллага, түүний орчин ба дотоод хяналт

Төв аймгийн Баяндэлгэр сумын Засаг даргын Тамгын газар нь төрийн үйлчилгээг ард иргэдэд хүргэх, төр эдийн засаг, нийгмийн бодлого шийдвэрийн дагуу орон нутгаа хөгжүүлэх, иргэдийн ая тухтай ажиллаж амьдрах, сурч боловсрох, эрүүл аж төрөх нөхцөлөөр хангах үйл ажиллагаа явуулдаг, аймгийн Засаг даргын харьяа байгууллага юм.

Тайлант хугацаанд байгууллагын үйл ажиллагаа, санхүү, нягтлан бодох бүртгэлд мөрддөг хууль тогтоомж болон бодлого чиглэлд өөрчлөлт ороогүй байна.

Байгууллагын удирдлагын хэрэгжүүлж байгаа дотоод хяналтуудаас төлөвлөлтийн үе шатанд аудитад хамааралтай хяналтыг авч үзэж, гүйцэтгэх үе шатанд хяналтын сорил гүйцэтгэсний үр дүнд дотоод хяналтын үйл ажиллагааны зохион байгуулалт, хэрэгжилт үр нөлөөг сайжруулах шаардлагатай гэж үзлээ.

Тус байгууллагын мөрдөж байгаа Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын баримт бичиг нь 2013 онд батлагдсан ба 2013 оноос хойш шинэчлэгдэн өөрчлөгдсөн хууль тогтоомж, нягтлан бодох бүртгэлийн стандартын өөрчлөлт хийгдээгүй байна.

Баяндэлгэр сумын Засаг даргын Тамгын газрын даргын 2018 оны 01 дүгээр сарын 18-ний өдрийн тушаалаар дотоод хяналтын ажлын хэсгийг байгуулсан. Байгууллагын дотоод хяналтын ажлын хэсгийн төлөвлөгөө, тайлан ирүүлээгүй болно. Засгийн газрын 2011 оны "Аж ахуйн нэгж, байгууллагын үйл ажиллагаанд дотоод хяналт шалгалтыг зохион байгуулах нийтлэг журам" батлах тухай 311 дүгээр тогтоолыг хэрэгжүүлэн ажиллах шаардлагатай байна.

Аймгийн Санхүүгийн хяналт аудитын алба нь 2021 онд тус байгууллагын тусгай сангуудын үйл ажиллагаанд болон 2019, 2020 оны санхүүгийн үйл ажиллагаанд хяналт шалгалт хийсэн байна. Мөн аймгийн Засаг даргын нэрэмжит үзлэгээр зөвлөн туслах хяналт хийдэг байна.

Дотоод аудитын чиг үүрэг, түүний гүйцэтгэсэн ажлын найдвартай байдлын талаар ойлголт олж авснаар дотоод аудитын гүйцэтгэсэн ажлыг аудитад ашиглах, дотоод аудитораас шууд тусалцаа авах шаардлагагүй гэж үзлээ.

3.3 Санхүүгийн тайлагналын үзэл баримтлал

Санхүүгийн тайланг бүх материаллаг зүйлсийн хувьд холбогдох санхүүгийн тайлагналын үзэл баримтлалын дагуу бэлтгэсэн эсэх талаар аудитор санал дүгнэлтээ илэрхийлснээр санхүүгийн тайлангийн зорилтот хэрэглэгчдийн зүгээс үзүүлэх итгэл үнэмшлийн хэмжээг нэмэгдүүлэхэд санхүүгийн тайлангийн аудитын зорилго оршино.

Баяндэлгэр сумын Засаг даргын Тамгын газар нь 2021 оны санхүүгийн тайлан дахь ажил гүйлгээг аккруэл сууриар хөтөлж, нийтлэг зорилготой, үнэн зөв толилуулгын үзэл баримтлалын дагуу бэлтгэсэн хүлээн зөвшөөрөхүйц санхүүгийн тайлагналын үзэл баримтлал гэж үнэлсэн.

3.4 Материаллаг байдал

Төлөвлөлтийн болон гүйцэтгэлийн материаллаг байдлыг АДБОУС 2320 дагуу тодорхойлсон бөгөөд материаллаг байдлын суурь үзүүлэлтээр Баяндэлгэр сумын ЗДТГ-ын 2020 оны санхүүгийн тайлангийн мөнгөн гүйлгээний тайлангийн нийт зардлыг сонгож, материаллаг буруу илэрхийллийн эрсдэл Дунд гэж үнэлэн материаллаг байдлын түвшинг 1,5 хувиар тогтоов.

Төлөвлөлтийн материаллаг байдлыг Баяндэлгэр сумын ЗДТГ-ын 2020 оны жилийн эцсийн санхүүгийн тайлангийн мөнгөн гүйлгээний тайлангийн нийт зардал 417,605.2 мянган төгрөгөөс 1,5 хувиар буюу 6,264.1 мянган төгрөгөөр тогтоож, гүйцэтгэлийн материаллаг байдлыг төлөвлөлтийн материаллаг байдлын 80 хувиар буюу 5,011.3 мянган төгрөгөөр тогтоосон.

Төлөвлөх үе шатанд тооцсон ерөнхий материаллаг байдлыг өмнөх оны жилийн эцсийн санхүүгийн тайлангийн мөнгөн гүйлгээний тайлангийн нийт зардлаас тооцсон тул гүйцэтгэлийн үе шатанд материаллаг байдлыг Баяндэлгэр сумын 2021 оны жилийн эцсийн санхүүгийн тайлангийн мөнгөн гүйлгээний тайлангийн нийт зардал 421,061.6 мянган төгрөгөөс 1,5 хувиар буюу 6,315.9 мянган төгрөгөөр, гүйцэтгэлийн материаллаг байдлыг 80 хувиар буюу 5,052.7 мянган төгрөгөөр тус тус тогтоов. Дахин тооцсон материаллаг байдлын түвшин нь төлөвлөлтийн үе шатнаас 51.8 мянган төгрөгөөр, гүйцэтгэлийн материаллаг байдал 41.4 мянган төгрөгөөр өссөн байна.

3.5 Санхүүгийн тайлангийн тодруулга

Төв аймгийн Баяндэлгэр сумын Засаг даргын Тамгын газар нь 2021 оны санхүүгийн үйл ажиллагаандаа Төсвийн тухай хууль, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль, ТБОНӨТХ, Шилэн дансны тухай хуулиудыг мөрдлөг болгон Санхүүгийн тайланг “Payroll”, “Acolous” программыг ашиглан тайлагнасан байна.

Төсвийн гүйцэтгэл, орлогын талаар:

Тус байгууллага нь 2021 онд орон нутгийн төсвөөс 385,853.9 мянган төгрөгийн санхүүжилтийг авч, нэмэлт санхүүжилтийн дансанд 71,795.5 мянган төгрөгийг төвлөрүүлэн, мөнгөн гүйлгээний тайлангаар нийт 457,649.4 мянган төгрөгийг зарцуулсан байна.

Үндсэн хөрөнгө, бараа материалын талаар:

Үндсэн хөрөнгө дансанд 83,871.3 мянган төгрөгийн хөрөнгийг үнэ төлбөргүй орлогоор бүртгэж, сумын ИТХ-ын 2021 оны 12 дугаар сарын 17-ны өдрийн “Эд хөрөнгө бүртгэлээс хасах

Төв аймгийн Баяндэлгэр сумын Засаг даргын Тамгын газрын 2021 оны санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн аудитын тайлан

тухай” 18 дугаар тогтоолын дагуу 18,531.4 мянган төгрөгийн хөрөнгийг акталж, данснаас хассан байна.

Бараа материалын дансанд төсвийн хөрөнгөөр 46,052.8 мянган төгрөгийн, үнэ төлбөргүй орлогоор 7,288.5 мянган төгрөгийн орлогыг бүртгэж, 45,531.6 мянган төгрөгийн бараа материалыг зарцуулж, 4,864.9 мянган төгрөгийн хөрөнгийг акталж данснаас хассан байна.

Авлага, өглөгийн талаар:

2021 оны жилийн эцсийн санхүүгийн тайлангаар 1,025.0 мянган төгрөгийн авлага, 0.5 мянган төгрөгийн өглөгийн үлдэгдэл тайлагнаж, харилцагч бэлтгэн нийлүүлэгч байгууллагуудтай тооцоо нийлж баталгаажуулсан байна.

Санхүүгийн байдлын тайлангийн талаар:

Санхүү байдлын тайлангаар төрийн сангийн болон нэмэлт санхүүжилтийн дансанд 00 төгрөгийн үлдэгдэлтэй байна. Тайлант хугацааны эцэст бараа материал 88,136.3 мянган төгрөг, үндсэн хөрөнгө 882,659.4 мянган төгрөгийн үлдэгдэлтэй тайлагнасан байна.

Хүснэгт 1. Санхүүгийн байдлын тайлангийн үзүүлэлт

	/мянган төгрөг/		
Үзүүлэлт	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл	Өөрчлөлт
Б	1	2	3=2-1
Мөнгөн хөрөнгө	-	-	-
Авлага	3,050.0	1,025.0	(2,025.0)
Урьдчилгаа	-	-	
Бараа материал	85,191.6	88,136.3	2,944.8
Үндсэн хөрөнгө	870,331.5	882,659.4	12,327.8
Нийт хөрөнгө	958,573.1	971,820.7	13,247.6
Өр төлбөр	-	0.5	0.5
Засгийн газрын оролцоо	958,573.1	971,820.2	13,247.2
Нийт өр төлбөр ба цэвэр хөрөнгө өмчийн дүн	958,573.1	971,820.7	13,247.6

Бараа материалын дансны үлдэгдэл 88,136.3 мянган төгрөг болж, оны эхний үлдэгдлээс 2,944.8 мянган төгрөгөөр өссөн нь бараа материалын нөөц бүрдүүлэлтээс шалтгаалсан байна.

Үндсэн хөрөнгө дансны үлдэгдэл 882,659.4 мянган төгрөг болж 12,327.8 мянган төгрөгөөр өссөн нь тайлант онд 83,871.3 мянган төгрөгийн үндсэн хөрөнгийг үнэ төлбөргүй орлогоор бүртгэснээс шалтгаалсан байна.

Засгийн газрын оролцоо дансны үлдэгдэл 971,820.2 мянган төгрөг болж 13,247.2 мянган төгрөгөөр өссөн нь тайлант үеийн үр дүнгээс шалтгаалжээ.

3.6 Төсвийн төлөвлөлт, гүйцэтгэл, нэмэлт төсөв

Төсвийн тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.1-д заасны дагуу төсвийг төлөвлөх, хэрэгжүүлэх, тайлагнахад эрх бүхий байгууллага, төсвийн захирагч нь тус хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.1-д заасан төсвийн зарчмыг мөрдлөг болгож, хэрэгжүүлэх үүрэгтэй.

3.6.1 Төсвийн төлөвлөлт

Тус байгууллага нь 2021 оны төсвийн төсөлд төсвөөс санхүүжих эх үүсвэрийг 367,048.8 мянган төгрөгөөр төлөвлөж, бараа ажил үйлчилгээний зардалд зарцуулахаар дээд шатны төсвийн захирагчид хүргүүлсэн байна.

Төсвийн захирагчийн хүргүүлсэн төсвийн төслөөс 18,805.1 мянган төгрөгөөр нэмэгдүүлэн 385,853.9 мянган төгрөгөөр сумын ИТХ-ын 2020 оны 12 дугаар сарын 17-ны өдрийн 10 дугаар тогтоолоор баталсан байна

3.6.2 Төсвийн гүйцэтгэл

Төсвийн гүйцэтгэлийн тайлангаар орон нутгийн төсвөөс 385,853.9 мянган төгрөгийн санхүүжилт авч, урсгал үйл ажиллагаандаа 357,904.0 мянган төгрөгийг зарцуулж, оны эцэст зарцуулаагүй үлдэгдэл 27,949.8 мянган төгрөгийг төсөвт буцаан төвлөрүүлсэн байна.

Сумын ИТХ-ын 2020 оны 12 дугаар сарын 17-ны өдрийн 10 дугаар тогтоолоор баталсан 385,853.9 мянган төгрөг нь аймгийн СТСХ-ийн зарцуулах эрхийг Сангийн Яамнаас нээлгэсэн 416,709.5 мянган төгрөгөөс 30,855.6 мянган төгрөгөөр зөрүүтэй байсанд төлөвлөгөөнд нийцүүлэн залруулга хийсэн болно.

Төсвийн нийт зардлын гүйцэтгэл 357,904.0 мянган төгрөг буюу 92,7 хувьтай хэрэгжсэн байна.

Батлагдсан төсөв, гүйцэтгэл, түүний хэтрэлт, хэмнэлтийг орлого, зардлын зүйл тус бүрээр энэ тайлангийн 2.5-д харуулав.

3.6.3 Нэмэлт төсөв

Төсвийн тухай хуулийн 47 дугаар зүйлийн 47.2-т “нэмэлт төсөв, түүнтэй холбогдсон үйл ажиллагаа нь төсвийн нэгэн адил санхүүгийн болон төсвийн гүйцэтгэлийн тайлангийн бүрэлдэхүүн хэсэг байна” гэж заасны дагуу байгууллага нэмэлт санхүүжилтийн тайлан гаргах үүрэгтэй.

Нэмэлт санхүүжилтийн дансанд өмнөх оны үлдэгдэл буцаан төвлөрүүлсэн 34,367.2 мянган төгрөг, Засгийн газраас төлсөн усны үнэд 3,912.9 мянган төгрөг, аймгийн Засаг даргын захирамжаар 6,000.0 мянган төгрөг, Гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх хамтарсан багийн санхүүжилт 300.0 мянган төгрөг, Хагас жилийн малын тооны санхүүжилт 775.4 мянган төгрөг, ариутгал, биотехникийн арга хэмжээний зардалд 500.0 мянган төгрөг, Ковид цар тахалтай холбогдуулан үе үеийн төгсөгчдөөс 7,615.0 мянган төгрөг, иргэдээс 3,050.0 мянган төгрөг, УИХ-ын гишүүн Ж.Батжаргалаас 500.0 мянган төгрөгийн хандив, өвс,тэжээлийн орлого 12,273.0 мянган төгрөг, түргэвчилсэн оношлуурын орлого 575.0 мянган төгрөг, лавлагаа, хуудас, бэлчээрийн төлбөрт 1,927.0 мянган төгрөг, нийт 71,795.5 мянган төгрөгийг төвлөрүүлсэн байна.

Нэмэлт санхүүжилтийн харилцах данснаас Ковид-19 бэлтгэл бэлэн байдал, түргэвчилсэн оношлуур, халдвар хамгааллын зардалд 11,100.2 мянган төгрөг, худаг уст цэгийн зардалд 3,905.9 мянган төгрөг, гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх зардалд 300.0 мянган төгрөг, хагас жилийн малын тооллогын зардалд 775.4 мянган төгрөг, өвс тэжээл бэлтгэхэд 13,786.8 мянган төгрөг, гамшгаас хамгаалах команд штабын сургалтын зардалд 2,570.0 мянган төгрөг, нохой устгалын зардалд 701.6 мянган төгрөг, Төв аймгийн нийтийн номын санд 750.0 мянган төгрөг, бичиг хэрэгт 40.0 мянган төгрөг, нийт 33,929.9 мянган төгрөгийг бараа үйлчилгээний бусад зардлаар зарцуулж, зарцуулаагүй үлдэгдэл 37,865.5 мянган төгрөгийг буцаан төвлөрүүлсэн байна.

Нэмэлт төсвийн тайланг орлого, зардлын зүйл тус бүрээр энэ тайлангийн 2.6-д харуулав.

3.7 Асуудлыг онцолсон хэсэг ба бусад асуудлын хэсэг

Ковид-19-ын эрсдэлээс урьдчилан сэргийлэх, хариу арга хэмжээ эргүүл, жижүүрийн шатахуун, хоол, түргэвчилсэн оношлуурын үнэ, багаж, тоног төхөөрөмж тайлант оны хөрөнгийн зардлаас 16,621.4 мянган төгрөг, нэмэлт санхүүжилтийн данснаас 11,100.2 мянган төгрөг зарцуулсан байна.

Нэмэлт санхүүжилтийн дансанд аймгийн Засаг даргын А/72 дугаар захирамжаар 1,000.0 мянган төгрөгийг эм, эмнэлгийн хэрэгсэлд, мөн А/128 дугаар захирамжаар биотехникийн арга хэмжээ авах ажлын зардалд 500.0 мянган төгрөг ирүүлснийг тус тус зарцуулаагүй байна.

3.8 Аудитын гол асуудал

Үндсэн хөрөнгө дансанд ОНХС-аар хэрэгжүүлсэн халаалтын шугам 20,300.0 мянган төгрөг, Нацагдоржийн хөшөө талбайн хамт 61,625.6 мянган төгрөг, 1,945.7 мянган төгрөгийн тоног төхөөрөмж, эд хогшлыг үнэ төлбөргүй орлогоор бүртгэж, 18,531.4 мянган төгрөгийн хөрөнгийг данснаас хассан.

Бараа материалын дансанд аймгийн ОБГ-аас 1,075.0 мянган төгрөг, Н.Энхболд 1,000.0 мянган төгрөг, Сандаг-очир 1,157.5 мянган төгрөг, Ө.Мягмар 790.0 мянган төгрөг, Багануур дүүргийн онцгой комиссоос 309.0 мянган төгрөг, Монос эмийн сан 627.4 мянган төгрөг, Бэриш Фарм ЭХНТ-аас 765.0 мянган төгрөг, Нарантуул худалдааны төвөөс 234.0 мянган төгрөг, Баярсайхан 200.0 мянган төгрөг гэх мэт 6,765.0 мянган төгрөгийн дархлаа дэмжих болон ариутгал, хамгааллын бүтээгдэхүүн ирүүлснийг үнэ төлбөргүй бүртгэсэн байна.

Тайлант оны хөрөнгийн зардлаас Сонгуулийн үр дүнгээр ажлаас чөлөөлөгдсөн ТАХ-ийн нэг удаагийн тэтгэмжид 12,626.4 мянган төгрөг, Авто замын барилгын зураг төсөвт 2,000.0 мянган төгрөг, авто замын барилгын зураг төсөвт 2,000.0 мянган төгрөг, Телевизийн бичлэг хийсэн ажлын хөлс 440.0 мянган төгрөг, аймгийн Номын сангаас Нацагдоржийн 110 жилийн ойн түүхэн кино бүтээхэд 750.0 мянган төгрөг, Төв түмний мэнд нэвтрүүлгийн төлбөрт 70.0 мянган төгрөг шилжүүлсэн байна.

3.9 Санхүүгийн тайлангийн аудитаар шалгасан нийцлийн аудитын асуудал

АДБОУС 4000.16-д нийцлийн аудитыг санхүүгийн тайлангийн аудиттай хослуулан хийх тохиолдолд аудитор аль стандартыг дагаж мөрдөхийг үнэлэх, нийцлийн асуудлын талаарх дүгнэлтийг санхүүгийн тайлангийн аудитын санал дүгнэлтээс тусад нь салгах ёстой гэж заасан байна.

3.9.1 Шилэн дансны тухай хуулийн хэрэгжилт

Шилэн дансны тухай хуулийн 6 дугаар зүйл, Засгийн газрын 2016 оны 29 дүгээр тогтоолоор баталсан “Шилэн дансны цахим хуудсанд тавих мэдээллийн агуулга, нийтлэг стандартыг тогтоох журам”-ын заалтыг хэрэгжүүлэх зорилгоор www.shilendans.gov.mn цахим хуудсанд холбогдох мэдээллийг оруулсан байх үүрэгтэй.

Тус байгууллага нь тайлант хугацаанд мэдээлбэл зохих 149 мэдээллээс хугацаа хоцроосон 43, огт байршуулаагүй 8 мэдээлэл байна. Шилэн дансны цахим хуудсанд дараа жилийн төсвийн төсөл, Төсвийн байгууллагын батлагдсан төсөв, гүйцэтгэл, хэтрэлт хэмнэлтийн шалтгаан тайлбарыг хагас, бүтэн жилээр, Өмнөх оны төсвийн зарлагын хэмнэлт, туслах үйл ажиллагааны орлогоос давсан хэсгийг урамшуулалд зарцуулсан тайланг бүтэн жилээр, Хандив, тусламжийн хэмжээ, түүний зарцуулалтын тайланг хагас, бүтэн жилээр, Санхүүгийн тайланг хагас жилээр, Худалдан авах ажиллагааны тайлан зэргийг байршуулж, мэдээлээгүй байна. Худалдан авах ажиллагааны төлөвлөгөөг мэдээлэхдээ сумын нэгдсэн төлөвлөгөө байршуулсан байна.

Цалингийн зардлаас бусад таван сая төгрөгөөс дээш үнийн дүн бүхий орлого, зарлагын мөнгөн гүйлгээг байршуулахдаа 1,2,3,4,11 дүгээр сард орлогын нэг, нэг гүйлгээг байршуулж, 12 дугаар сард орлогын нэг, зарлагын нэг гүйлгээг мэдээлсэн ба шийдвэрийн хуулбарыг байршуулаагүй байна. Байршуулаагүй гүйлгээг хянаж залруулсан.

Таван сая төгрөгөөс дээш үнийн дүн бүхий худалдан авсан бараа, ажил үйлчилгээний нэр, санхүүжилтийн хэмжээ, нийлүүлэгчийн нэр, хаяг байршуулах хэсэгт мэдээллийг бүрэн байршуулаагүй, зөвхөн халаалтын зардлын 23,703.5 мянган төгрөгийг мэдээлсэн ба Өв менежмент ХХК-ний хаягийг бичээгүй байна. Халаалтын зардлаас 12,864.8 мянган төгрөгийг мэдээлээгүй байна.

3.9.2 Бусад хууль тогтоомжийн хүрээнд

Тус байгууллага нь санхүүгийн тайлан, аудитад шаардлагатай баримт материалыг жагсаалт үйлдэн файлаар болон цаасаар ирүүлсэн.

Нийцсэн бөгөөд зохистой байх батламж мэдэгдлийн түвшинд хэрэгжүүлсэн горим, сорилд үндэслэн шилэн дансанд байршуулсан мэдээлэл нь шилэн дансны тухай хууль тогтоомжийн холбогдох заалттай нийцэхгүй байна гэж дүгнэлээ.

3.10 Өмнөх зөвлөмжийн хэрэгжилт

Өмнөх санхүүгийн тайлангийн аудитаар өгөгдсөн “Шилэн дансны цахим хуудсанд тавигдах мэдээллийн агуулга, нийтлэг стандартыг тогтоох тухай журам”-ыг баримтлан мэдээллийг хуулийн хугацаанд үнэн зөв, иж бүрэн байршуулж ажиллах гэсэн зөвлөмжийн хэрэгжилтийг 2021 оны 6 дугаар сарын 22-ний өдрийн №06/156 тоот албан бичгээр ирүүлсэн боловч тайлант оны мэдээллээс 43 мэдээллийг хугацаа хоцроож, 8 мэдээллийг огт байршуулаагүй тул албан шаардлага бичив.

3.11 Дараагийн аудитаар анхаарах асуудал

Төв аймгийн Баяндэлгэр сумын ЗДТГ-ын санхүүгийн тайланд аудит хийх явцад дараагийн аудитаар анхаарал татахуйц асуудал гараагүй байна. Акт албан шаардлага, зөвлөмжийн хэрэгжилтийг шалгах

4. Аудитын илрүүлэлт

Аудитаар нийт 336,350.9 мянган төгрөгийн алдаа зөрчил илэрснээс, 217,297.7 мянган төгрөгийн алдааг залруулж, 11,315.0 мянган төгрөгийн төлбөрийн акт, 107,738.2 мянган төгрөгийн зөрчилд албан шаардлага, хөрөнгийн тооллого, тооцоо бодолттой холбоотой зөрчилд зөвлөмж өгөв.

4.1 Залруулсан алдаа

Санхүүгийн тайлангийн тайлбар тодруулга ирүүлээгүй, Санхүү байдлын тайланд бараа материалын үлдэгдэл 450.0 мянган төгрөгөөр, бусад биет бус хөрөнгө 495.8 мянган төгрөгөөр, мөнгөн гүйлгээний тайланд нийт цэвэр мөнгөн гүйлгээг 66,198.7 мянган төгрөгөөр, санхүү үр дүнгийн болон мөнгөн гүйлгээний тайланд өмнөх оны үзүүлэлтүүдийг зөрүүтэй тайлагнасан. Энэ нь Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.1.4-д “үнэн зөв байх”, 20 дугаар зүйлийн 20.2.3-д “холбогдох олон улсын стандарт, эрх бүхий төрийн байгууллагаас баталсан нягтлан бодох бүртгэлийн стандарт, журам, заавар, энэ хуулийн 6 дугаар зүйлд заасан зарчмыг баримтлан нягтлан бодох бүртгэл хөтөлж, санхүүгийн тайлан гаргах”, Төсвийн тухай хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.1.2-д “төсвийн иж бүрэн, үнэн зөв байдлыг хангасан байх”

гэсэн заалт болон санхүүгийн тайлангийн аудитын “толилуулга”, “иж бүрэн байх”, “нийцсэн бөгөөд зохистой байх” зэрэг батламж мэдэгдлийг хангахгүй байна.

Шийдвэрлэсэн нь: Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 15 дугаар зүйлийн 15.2-т “Нягтлан бодох бүртгэлийн алдааг алдаа гарсан үеийн санхүүгийн тайланд тусгах замаар залруулна” гэсэн заалтын дагуу гүйцэтгэлийн үе шатанд залруулга хийгдсэн.

Санхүүгийн үр дүнгийн тайланд үнэ төлбөргүй хүлээн авсан орлого үндсэн хөрөнгийн дэлгэрэнгүй тайлангийн хандиваас 77,495.7 мянган төгрөгөөр, бараа материалын дансны үнэ төлбөргүй хүлээн авсан орлогоос 454.9 мянган төгрөгөөр зөрүүтэй, аймгийн ОБГ-аас ирүүлсэн 1,075.0 мянган төгрөгийн орлогыг бүртгээгүй байна. Энэ нь Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.1.4-д “үнэн зөв байх”, 20 дугаар зүйлийн 20.2.3-д “холбогдох олон улсын стандарт, эрх бүхий төрийн байгууллагаас баталсан нягтлан бодох бүртгэлийн стандарт, журам, заавар, энэ хуулийн 6 дугаар зүйлд заасан зарчмыг баримтлан нягтлан бодох бүртгэл хөтөлж, санхүүгийн тайлан гаргах”, Төсвийн тухай хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.1.2-д “төсвийн иж бүрэн, үнэн зөв байдлыг хангасан байх” гэсэн заалт болон санхүүгийн тайлангийн аудитын “толилуулга”, “иж бүрэн байх”, “нийцсэн бөгөөд зохистой байх” зэрэг батламж мэдэгдлийг хангахгүй байна.

Шийдвэрлэсэн нь: Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 15 дугаар зүйлийн 15.2-т “Нягтлан бодох бүртгэлийн алдааг алдаа гарсан үеийн санхүүгийн тайланд тусгах замаар залруулна” гэсэн заалтын дагуу гүйцэтгэлийн үе шатанд залруулга хийгдсэн.

Санхүүгийн үр дүнгийн тайлан дахь үндсэн цалин ерөнхий дэвтэр болон ерөнхий журналаас 64,132.0 мянган төгрөгөөр, нийгмийн даатгалын шимтгэл нийт 1,583.7 мянган төгрөгөөр, тээвэр шатахууны зардал 5,411.9 мянган төгрөгөөр тус тус зөрүүтэй тайлагнасан. Энэ нь Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.1.4-д “үнэн зөв байх”, 20 дугаар зүйлийн 20.2.3-д “холбогдох олон улсын стандарт, эрх бүхий төрийн байгууллагаас баталсан нягтлан бодох бүртгэлийн стандарт, журам, заавар, энэ хуулийн 6 дугаар зүйлд заасан зарчмыг баримтлан нягтлан бодох бүртгэл хөтөлж, санхүүгийн тайлан гаргах”, Төсвийн тухай хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.1.2-д “төсвийн иж бүрэн, үнэн зөв байдлыг хангасан байх” гэсэн заалт болон санхүүгийн тайлангийн аудитын “толилуулга”, “иж бүрэн байх”, “нийцсэн бөгөөд зохистой байх” зэрэг батламж мэдэгдлийг хангахгүй байна.

Шийдвэрлэсэн нь: Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 15 дугаар зүйлийн 15.2-т “Нягтлан бодох бүртгэлийн алдааг алдаа гарсан үеийн санхүүгийн тайланд тусгах замаар залруулна” гэсэн заалтын дагуу гүйцэтгэлийн үе шатанд залруулга хийгдсэн.

4.2 Төлбөрийн акт

Тус ЗДТГ-ын 2020 оны санхүүгийн үйл ажиллагаанд Санхүү хяналт аудитын албанаас шалгалт хийж, 2687.8 метр кубээр халаалтын төлбөр тооцох байтал 3353.9 метр кубээр төлсөн зөрчилд төлбөрийн акт бичигдсэн, халаалтын талбайн хэмжээ зөрүүтэй байсан зөрчлийг арилгаагүйгээс 2021 онд 4,292.6 мянган төгрөгийг илүү олгосон байна. Энэ нь Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.1.4-д “үнэн зөв байх”, 20 дугаар зүйлийн 20.2.5-д “дансны өглөг, авлага ба төлбөрийн тооцоог хянах, ажил, гүйлгээг гарахаас нь өмнө хянан, баталгаажуулах”, Төсвийн тухай хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.1.5-д “хариуцлагатай байх”, 6 дугаар зүйлийн 6.4.1-д “Төсвийг үр ашигтай, хэмнэлттэй байхаар төлөвлөж, зарцуулах” гэсэн

заалт болон санхүүгийн тайлангийн аудитын “толилуулга”, “иж бүрэн байх”, “нийцсэн бөгөөд зохистой байх” зэрэг батламж мэдэгдлийг хангахгүй байна.

Шийдвэрлэсэн нь: Төрийн аудитын тухай хуулийн 21 дүгээр зүйлийн 21.2 дахь заалт болон МУЕА-ын 2020 оны а/95 дугаар тушаалаар батлагдсан “Албан шаардлага өгөх, төлбөрийн акт тогтоох журам”-ын 4.2.3.5-д “бүртгэл, тооцоог зөрүүтэй тооцоолсноос үр дагавар үүссэн” бол төлбөрийн акт тогтоох гэсэн дагуу шийдвэрлэв.

Сумын Засаг даргын 2021 оны 11 дүгээр сарын 24-ний өдрийн "Мөнгөн шагнал, үр дүнгийн урамшуулал олгох тухай" Б/25 дугаар захирамжаар 3 албан тушаалтанд 1,559.3 мянган төгрөгийн, Засаг даргын Тамгын газрын даргын 2021 оны 11 дүгээр сарын 24-ний өдрийн "Мөнгөн шагнал, үр дүнгийн урамшуулал олгох тухай" Б/23 дугаар захирамжаар 7 албан тушаалтанд 2,938.1 мянган төгрөг, нийт 4,497.4 мянган төгрөгийн мөнгөн шагналыг цалингийн сангаас олгосон. Энэ нь Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.1.4-д “үнэн зөв байх”, 20 дугаар зүйлийн 20.2.5-д “дансны өглөг, авлага ба төлбөрийн тооцоог хянах, ажил, гүйлгээг гарахаас нь өмнө хянан, баталгаажуулах”, Төсвийн тухай хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.1.3-д “санхүү, төсвийн зохистой удирдлагыг хэрэгжүүлэх”, 5.1.5-д “хариуцлагатай байх”, 6 дугаар зүйлийн 6.4.1-д “Төсвийг үр ашигтай, хэмнэлттэй байхаар төлөвлөж, зарцуулах”, 16 дугаар зүйлийн 16.5.5-д “батлагдсан төсвийг зориулалтын дагуу зарцуулах”, Сангийн сайдын 2021 оны 10 дугаар сарын 29-ний өдрийн 190 дүгээр тушаалаар баталсан “Зардлын эдийн засгийн ангиллыг ашиглах заавар”-ын 1-д 2101 цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил, 210104 Урамшуулал гэдэгт ... нэг удаагийн шинжтэй шагнал, тэтгэмж урамшууллын зардал хамаарахгүй гэсэн заалт болон санхүүгийн тайлангийн аудитын “толилуулга”, “иж бүрэн байх”, “нийцсэн бөгөөд зохистой байх” зэрэг батламж мэдэгдлийг хангахгүй байна.

Шийдвэрлэсэн нь: Төрийн аудитын тухай хуулийн 21 дүгээр зүйлийн 21.2 дахь заалт болон МУЕА-ын 2020 оны а/95 дугаар тушаалаар батлагдсан “Албан шаардлага өгөх, төлбөрийн акт тогтоох журам”-ын 4.2.3.3-д “цалин хөлс, шагнал урамшуулал, тэтгэмжийг зөрүүтэй тооцож олгосон”, 4.2.3.6-д “эрх бүхий этгээдээс тогтоосон норм, нормативыг хэтрүүлэн зарцуулсан” бол төлбөрийн акт тогтоох гэсэн дагуу шийдвэрлэв.

Нэмэлт санхүүжилтийн дансанд аймгийн Засаг даргын А/72 дугаар захирамжаар 1,000.0 мянган төгрөгийг эм, эмнэлгийн хэрэгсэлд, мөн А/128 дугаар захирамжаар биотехникийн арга хэмжээ авах ажлын зардалд 500.0 мянган төгрөг ирүүлснийг тус тус зарцуулаагүй байна. Энэ нь Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.1.4-д “үнэн зөв байх”, Төсвийн тухай хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.1.3-д “санхүү, төсвийн зохистой удирдлагыг хэрэгжүүлэх”, 16 дугаар зүйлийн 16.5.5-д “батлагдсан төсвийг зориулалтын дагуу зарцуулах” гэсэн заалт болон санхүүгийн тайлангийн аудитын “толилуулга”, “иж бүрэн байх”, “нийцсэн бөгөөд зохистой байх” зэрэг батламж мэдэгдлийг хангахгүй байна.

Шийдвэрлэсэн нь: Төрийн аудитын тухай хуулийн 21 дүгээр зүйлийн 21.2 дахь заалт болон МУЕА-ын 2020 оны а/95 дугаар тушаалаар батлагдсан “Албан шаардлага өгөх, төлбөрийн акт тогтоох журам”-ын 4.2.3.8-д “Төрийн аудитын тухай хуулийн 21 дүгээр зүйлийн 21.2-т заасан бусад нөхцөл байдал үүссэн” бол төлбөрийн акт тогтоох гэсэн дагуу шийдвэрлэв.

Жилийн эцсийн санхүүгийн тайлангаар ажиллагчидтай холбогдсон 1,025.0 мянган төгрөгийн авлага тайлагнагдсан нь тооцоо нийлсэн актаар баталгаажуулаагүй байна. Энэ нь Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.1.4-д “үнэн зөв байх”, Төсвийн

тухай хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.1.3-д "санхүү, төсвийн зохистой удирдлагыг хэрэгжүүлэх", 6 дугаар зүйлийн 6.4.1-д "төсвийг үр ашигтай, хэмнэлттэй байхаар төлөвлөж, зарцуулах", 6.4.8-д "төсвийг зохистой удирдаж авлага, өр төлбөр үүсгэхгүй байх" гэсэн заалт болон санхүүгийн тайлангийн аудитын "толилуулга", "иж бүрэн байх", "нийцсэн бөгөөд зохистой байх" зэрэг батламж мэдэгдлийг хангахгүй байна.

Шийдвэрлэсэн нь: Төрийн аудитын тухай хуулийн 21 дүгээр зүйлийн 21.2 дахь заалт болон МУЕА-ын 2020 оны а/95 дугаар тушаалаар батлагдсан "Албан шаардлага өгөх, төлбөрийн акт тогтоох журам"-ын 4.2.3.5-д "бүртгэл, тооцоог зөрүүтэй тооцоолсноос үр дагавар үүссэн" бол төлбөрийн акт тогтоох гэсэн дагуу шийдвэрлэв.

4.3 Албан шаардлага

Анхан шатны баримтын бүрдүүлэлтийг харилцагч байгууллагын НӨАТ-ийн цахим төлбөрийн баримттай тулган шалгахад 93,613.4 мянган төгрөгийн гүйлгээ тусгай нууцлалын QR кодоор баталгаажуулаагүй зөрчил илэрсэн. Энэ нь Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 13 дугаар зүйлийн 13.1-д "Анхан шатны баримт нь нягтлан бодох бүртгэл хөтлөх, санхүүгийн тайлан, мэдээллийг үнэн, зөв гаргах үндэслэл болно", 13.7-д "Анхан шатны баримтын бүрдэлгүй ажил, гүйлгээг бүртгэх, санхүүгийн тайланд тусгахыг хориглоно", Сангийн сайдын 2017 оны 347 дугаар тушаалын НХМаягт 5 "Төлбөрийн баримт нь ... Төлбөрийн баримтыг цахим гарын үсэг эсхүл тусгай нууцлалын QR кодоор баталгаажуулах бөгөөд ..." гэсэн заалт болон санхүүгийн тайлангийн аудитын "толилуулга", "иж бүрэн байх", "нийцсэн бөгөөд зохистой байх" зэрэг батламж мэдэгдлийг хангахгүй байна.

Шийдвэрлэсэн нь: Төрийн аудитын тухай хуулийн 21 дүгээр зүйлийн 21.1 дэх заалт болон МУЕА-ын 2020 оны а/95 дугаар тушаалаар батлагдсан "Албан шаардлага өгөх, төлбөрийн акт тогтоох журам"-ын 4.2.1.11-д "хууль тогтоомж, гэрээ, хэлцэл зөрчсөн алдаа, зөрчлийг таслан зогсоож, давтан гаргуулахгүй байх үр нөлөөтэй гэж үзсэн бусад нөхцөл байдалд" албан шаардлага өгөх гэсэн дагуу шийдвэрлэв.

Тайлант онд телевизийн бичлэг хийсэн ажлын хөлсөнд 440.0 мянган төгрөг, аймгийн номын сангаас Нацагдоржийн 110 жилийн ойн түүхэн кино бүтээхэд 750.0 мянган төгрөг, Төв түмний мэнд нэвтрүүлгийн төлбөрт 70.0 мянган төгрөг, нийт 1,260.0 мянган төгрөг шилжүүлсэн байна. Энэ нь Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.1.4-д "үнэн зөв байх", Засгийн газрын 2021 оны "Төсвийн хэмнэлтийн талаар авах зарим арга хэмжээний тухай" 43 дугаар тогтоолын 1.7-д "хууль тогтоомж, Засгийн газрын албан ёсны шийдвэр, тэдгээрийн хэрэгжилт, цаг үеийн шинжтэй мэдээ, мэдээллийг олон нийтэд хүргэх, сурталчлан таниулахаас бусад зорилгоор байгууллага, хамт олныг сурталчлах, салбарын болон байгууллагын үйл ажиллагаатай холбоотой нэвтрүүлэг, контент, баримтат болон цуврал кино зэргийг санхүүжүүлэхгүй байх гэсэн заалт болон санхүүгийн тайлангийн аудитын "толилуулга", "эрх ба үүрэг", "нийцсэн бөгөөд зохистой байх" зэрэг батламж мэдэгдлийг хангахгүй байна.

Шийдвэрлэсэн нь: Төрийн аудитын тухай хуулийн 21 дүгээр зүйлийн 21.1 дэх заалт болон МУЕА-ын 2020 оны а/95 дугаар тушаалаар батлагдсан "Албан шаардлага өгөх, төлбөрийн акт тогтоох журам"-ын 4.2.1.8-д "байгуулсан гэрээ, хэлцэл, холбогдох дүрэм, журмыг баримтлаагүй" бол албан шаардлага өгөх гэсэн дагуу шийдвэрлэв.

Тус байгууллага нь тайлант хугацаанд мэдээлбэл зохих 149 мэдээллээс хугацаа хоцроосон 43, огт байршуулаагүй 8 мэдээлэл байна. Таван сая төгрөгөөс дээш үнийн дүн бүхий худалдан авсан бараа, ажил үйлчилгээний нэр, санхүүжилтийн хэмжээ, нийлүүлэгчийн нэр,

Төв аймгийн Баяндэлгэр сумын Засаг даргын Тамгын газрын 2021 оны санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн аудитын тайлан

хаяг байршуулах хэсэгт мэдээллийг бүрэн байршуулаагүй, зөвхөн халаалтын зардлын 23,703.5 мянган төгрөгийг мэдээлсэн ба Өв менежмент ХХК-ний хаягийг бичээгүй байна. Халаалтын зардлаас 12,864.8 мянган төгрөгийг мэдээлээгүй байна. Энэ нь Шилэн дансны тухай хуулийн 4 дүгээр зүйлийн 4.1.1-д "мэдээлэл үнэн зөв, бодитой, иж бүрэн байх", 4.1.2-т "мэдээлэл ойлгомжтой, ач холбогдолтой байх", Засгийн газрын 2016 оны 29 дүгээр тогтоолоор батлагдсан "Шилэн дансны цахим хуудсанд тавигдах мэдээллийн агуулга, нийтлэг стандартыг тогтоох тухай журам", санхүүгийн тайлангийн аудитын "нийцсэн бөгөөд зохистой байх" гэсэн батламж мэдэгдлийг хангаагүй ба өмнөх аудитаар өгөгдсөн зөвлөмжийг хэрэгжүүлээгүй байна.

Шийдвэрлэсэн нь: Төрийн аудитын тухай хуулийн 21 дүгээр зүйлийн 21.1 дэх заалт болон МУЕА-ын 2020 оны а/95 дугаар тушаалаар батлагдсан "Албан шаардлага өгөх, төлбөрийн акт тогтоох журам"-ын 4.2.1.10-д "аудитаар илэрсэн алдаа, зөрчил, түүнийг арилгахаар өгсөн зөвлөмжийг хугацаанд нь хэрэгжүүлээгүй бол" албан шаардлага өгөх гэсэн дагуу шийдвэрлэв.

4.4 Зөвлөмж

Цаашид анхаарвал зохих асуудлыг тэргүүлэх ач холбогдлын дарааллаар эрэмбэлэн харуулав. Үүнд:

1. Хөрөнгийн тооллого, тооцоо бодолттой холбоотой асуудал

1.1. Илрүүлэлт:

Хөрөнгийн тооллогыг эд хөрөнгийн тооллогын бүртгэл НХМаягт БМ-8-аар бичээгүй тооллогын комиссын бүртгэлийг баталгаажуулан тооцоо бодоогүй байна. Энэ нь Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 12 дугаар зүйлийн 12.1-д "Хөрөнгө, төлбөр тооцооны тооллого хийх зохион байгуулалтын асуудлыг аж ахуйн нэгж, байгууллагын гүйцэтгэх удирдлага, ерөнхий нягтлан бодогч нар хариуцна", 20 дугаар зүйлийн 20.2.6-д "эд хөрөнгийн болон төлбөр тооцооны тооллого хийх, үр дүнг шийдвэрлэх, бэлтгэн нийлүүлэгч, худалдан авагчтай тооцоо хийж, үлдэгдлийг баталгаажуулж, баримтжуулах ажлыг зохион байгуулах, удирдах", ТБОНӨТХ-ийн 72 дугаар зүйлийн 72.4-ийн 1/эд хөрөнгийн тооллогыг тогтоосон хугацаанд үнэн зөв, чанартай явуулж дуусгах, 4/ комиссын хурлаар тооллогын үр дүнг хэлэлцэж, тооллогын бүртгэлийг баталгаажуулж, холбогдох акт, материалын хамт ерөнхий нягтлан бодогчид тусгай жагсаалтаар шилжүүлэн өгөх, гэсэн заалтыг болон санхүүгийн тайлангийн аудитын "оршин байх", "тасалбар болголт", "нийцсэн бөгөөд зохистой байх" гэсэн батламж мэдэгдлийг хангахгүй байна.

1.2. Өгсөн зөвлөмж:

Эд хөрөнгийн тооллогыг хуулийн хугацаанд чанартай, үнэн зөв хийж, тооцоог бодож хэвших

Дээрх зөвлөмжийн биелэлтийг Төв аймаг дахь Төрийн аудитын газарт 2022 оны 06 дугаар сарын 10 -ны өдрийн дотор ирүүлнэ үү.

Аудитын явцад бидэнтэй хамтран ажилласан холбогдох ажилтнуудад талархал илэрхийлье.

5. Аудитаар илэрсэн алдаа, зөрчлийн нэгтгэл

/мянган төгрөгөөр /

Д/д	Аудитад хамрагдсан байгууллагын нэр	Нийт алдаа зөрчил		Үүнээс							
				Залруулга		Төлбөрийн акт		Албан шаардлага		Зөвлөмж	
		Тоо	дүн	Тоо	дүн	Тоо	дүн	Тоо	дүн	Тоо	дүн
1	ЗДТГ	11	336,350.9	3	217,297.7	4	11,315.0	3	107,738.2	1	0

